

עין משפט
גור מוצה

א ומי פיד מנל' שלנה
הלכה כן:
ב [מי פיד' מלמדת
שמיכות ה' ב פתח
ללא פט טעמי' חיי' מי
דלא פטק' א]:
ג מי' פיד' מנל'
גיביה הלכה כ'
טוחמי' מי' שגנ':

רבינו חננאל

חייב. ורבי יוחנן דיריה
אמר ואני אומר אינה
משונה כלומר אין זה יכול
ללמד מזה שאין שומר
חנם קל משומר שבר
שורה צריכה תורה בשומר
חנם שטען כי גנב ונתפס
הוא גנב שהוא משלם
תלמידי פל ושובר שבר
שטען טענת גנב ומנא
הוא גנב פטור מכפל
פטני שחייב בשומר שבר
בגובה כך דיימי אומר
כי שלא בו די פטור לא
כפול ועוד אמר ר' לומר
א היכי נחביח שליחות
די בשומר שבר וילמד
שומר חנם פטור אימא
לפיכך הכי כי שומר
חנם ושובר שבר שגנב
השקוק שהיה בירם וטענו
שגנב שומר שבר חייב
לשלם מיר שהיה חייב
בגיבה ואבידה ושובר
חנם אינו חייב אלא עד
ששבע שגנב ואחר כך
באו עדים שהיה גנב
הלך לא זה לומר מזה
ולא זה מזה הלכך לגופיה
בא בתרתייהו ולעולם
שליחות די צריכה חסרון
לעמיה דר' יוחנן. ורבא
הדרו בכתב אפר אינה
צריכה [חסרון]. הא דאמר
רבא לא תאמר שליחות
די לא תאמר חנם ולא
בשומר שבר ותיתי משואל
והא לא תביבא שליחות די
בשואל כלל. כך פירשהו
לא תאמר שליחות די אלא
בשואל לכתוב ולא היה
צריך לכתוב לא בשומר
חנם ולא בשומר שבר
ורבא וילמדו מן השואל
ולמה נאמר בהן לומר
שאין צריכה חסרון ושלא
תאמר דיו לכא מן הדין
להיות כבודו כי ושיטה
היא. שליחות די דתיבא
בשומר חנם ובשומר
שבר ואפי' משואל ובי
שיאל ו' מוסף על עין
ראשון ובאילו בשלשום
התיבא שליחות די הני
כלהו לפי לי וכו'.

(ב) גיבה דל' פטור מחסרון.

מא:

לומר דף שליחות יד אינה צריכה חסרון. וא"ת המינה שומר
שכר דליחיה קרל להכי אלא בשומר חנם מנ"ל אי משומר
שכר מה לשומר שכר שכן חייב בגנבה ואכדה וי"ל כיון דשליחות
יד חייב בתרתייהו אין זה אלא גילו מילתא למילף דין זה זהו:

קרנא בלא שביעה.

וחי' ור' אלעזר דלית להו
הך קבנא מנ"ל דפ' ראשונה בשומר
חנם ושניה בשומר שכר דכריש
השואל [לקמן דף ג:]. לא קיס לן
אלא מהך קבנא דקרנא עדיפא ופי'
רבינו שמואל דמסבדא דעינין דבפרשה
ראשונה חייב כסף או כלים ורגילות
הוא לשמרה נחמס דליכא זהו
טרחא ונפרשה שמה חייב בהמה
דליכא טרחא ורגילות לשמרה נשכר
אי נמי דלכ"ה אית להו דקרנא
עדיפא מכפילא נשבוטה ומי"מ סבירא
לכו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין
ללמד שומר שכר משומר חנם הקל
כיון שיש בו חומרה משמש ככל מה
שאין כן בשומר שכר ואע"ג דשומר
שכר ודאי חמור שחייב בגנבה ואכדה
ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו
פירכא לא עבדין משום דמה דמשלם
כפל הוא מחמת קולא שהוא פטור
עלמו בגנבה כדמפרש בריש מלכות
דף ג: (ו.ט) גבי מורת הזמה לא
פריך והשתא אחי שפיר הא דריש
השואל [לקמן דף ג:]. גבי הא דגמר
גנבה בשואל מקי"ו דשומר שכר
דפטור כחונם ומייב בגנבה ואכדה
שואל לא כל שכן ופריך מה לשומר
שכר דחייב גנב [בטוען טענת
לפטוי מוויין] והשתא תימה לפי
מה דסבד דכפל הו' חומרה מאי
פריך דלכריה כיון שהוא חמור הו'
לו ליפטר שומר מגנבה כפי שיחייב כפל
וע"ק ברייתא גופיה שואל שחייב

בשבוטה ותמה כו' אדרבה היא הנומנת דמפני שהוא חמור פטר
בו בגנבה כדי לחייבו כפול ולפי מה דפרישית אחי שפיר וא"ת
לר' יוחנן דסבד הכא דמכפל עבדין פירכא וגם סבד רב יוסף פסק
הכונס [ב"ק דף ג:]. (ו.ט) גבי שומר אכדה לר' יוחנן ולפטוי
מוויין גנב הוא אס כן גנבה ואכדה בשואל מנ"ל די פריך בהשואל
מה לשומר שכר שכן משלם כפל בלפטוי מוויין [וממני לפטוי
מוויין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שבוטה עדיפא וי"ל דלר'
יוחנן נפקא ליה מוכי ישאל וי"ו מוסף על עין ראשון וכה"ג יליף
התם לענין פטור בנעלים ואע"ג דרבי יוסי ברבי נהוראי הוא
תנא וסבד דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל [לקמן דף ג:]. סבד
דקרנא עדיפא או לפטוי מוויין גזלן הוא ור' יוחנן פליג בתרתייהו
הא לא קשיא דר' יוחנן סבד כתנא דהכונס [ב"ק דף ג:]. דקאמר לא
אס אמרת בשומר חנם שכן משלם כפל לכך שלא בה די חייב
דקאי אמילתיה דרבי יוסי בר' נהוראי:

רבא אמר לא תיבא שליחות יד כו'. פריש' דסבד אפילו כרבי
אלעזר ואין להקשות לפירושו הא דקאמר ואידך שלא תאמר
דיו והא תרתייהו כרבי לאינה צריכה חסרון לר' אלעזר דהא לא
יליף שומר שכר משומר חנם דהא בתר הכי פריך ולמ"ד [שליחות
יד] צריכה חסרון תרתי למה לי ולדידיה לא ילפינן חד מחבדיה
אפילו הכי לא מוקמינן תרתייהו לדיו והיינו משום כדפ"ל דכיון
דשליחות יד חייב בתרתייהו גלי מלתא בעלמא למילף דין של זה
בזה ועוד יש לומר דרבא בא לפרש דהא דאמר ר"א דא ודא אחת
היא לא שניהם צריכי לגופייהו כדאמרין אלא שניהם מיותרין
דגמר להו משואל וסבד רבא קרנא עדיפא ופרי גמר שומר שכר
משומר חנם לכו"י עלמא זה מזה מיהו ברייתא דהכונס (ו.ט) סבדה
דלא ילפינן זה מזה דקמתי לא אס אמרת בשומר חנם כו':

חדא לומר [דף שליחות יד] אין צריכה חסרון. וא"ת ויליף
משואל דאינה צריכה חסרון דמנעתי משיכה חייב באונסיה אע"ג
קורדוס מחבירו כ"ש שומרין שמוספין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים וי"ל בשואל דין הוא כיון דמוספין לטעה בעלים שחייב
כאילו נשתמש בה שלא כן שאלה ולאו לאוקמה בליתא אלל שלא לדעת אינו חשד כאילו כבר נשתמש בעליו לטעה לנדה לנכד לנכך
לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **חדא** דר"י ורדא אברתגיא. ולמ"ד נמי אינה צריכה חסרון דלרבי תרתייהו
יליף שפיר ג"ש לדמתיא לפי שיש כל כך חיותו בזה כמו בזה אס לא שלא ידו במלאת רעהו:

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי בן נהוראי רביה ואמר אף
הוא לנודך נאמרה. ולו ק"ל כרבי יוסי בן נהוראי למידרש מיניה
דאין צריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין לחיוביה
עד דמחסי ליה: בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' א בשומר
שכר כתיב שבוטה ה' תהיה וגו' א

ואמרין בהשאל [לקמן דף ג:]. פרישה
ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה
בשומר שכר וכתיב בתרתייהו אס לא
שלא הא אס שלא נחמייב בדברים
הוא פטור עליהם כגון שומר חנם
בין בגנבה בין באונסין דפרשה
בה די קנאה וקמה בראשונה ושומר
שכר פטור בזה או נשכר או נשנה
דהיינו אונסין: שומר חנם שפטור.
כל זמן שלא נשך בה די דכתיב אס
לא ימלא הגנב ונקבד בע"ה"ד. דפרשה
שלא שלא זה די ולא פשע בשמירתו
ופטור מלחמיהו לקמן בשמעתי
דהאי ונקרב שבוטה הוא: שומר
שכר שחייב בגנבה ואכדה. דפרשה
שניה זו נאמרה וכתיב בה אס גנב
יגנב כו' (ו.ט) לא ל"ש. שאס שלא בה
די חייב באונסין: דא ודא אסא
היא. כמשמעה של זו כן משמעה
של זו לפי ששתייהן הוצרכו ואין כאן
מקרא יתר: מאי דא ודא אסא היא.
למה שתייהן הוצרכו לא הוצרכה
השניה: שומר חנם שפטור עלמו
בטענת גנב. כלומר גנב גנבה ממני
ונאו עדים שהיא אכלו משלם תשלומי
כפל דכתיב אס לא ימלא הגנב וגו' א
ודרשינן בבבא קמא דף ג: (ג.) אס
לא ימלא אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ונאו עדים שהוא גנב
עלמו גנבו מה כתיב אחריו אשר
ירשיעון אלהים ימלא שמים. אבל
שומר שכר אינו משלם כפל שאס
טען שגנבה משלם חסרון שהיה הוא
חייב בגיבנה וטענה אחרת אינה

מביאה אותו לדי כפל: קרנא בלא שבוטה עדיפא מכפילא בשבוטה.
חמור שומר שכר שחייב בקרן עד שלא נשבע לשקר נמקום ששומר
חנם פטור דהיינו גיבנה ואכדה משומר חנם שמשלם כפל ומדה
זו אינה אלא לאחר שנשבע לשקר שנגנבה ונאו עדים שהוא גנב
דכי אחריו כפל בטוען טענת גנב לאחר שבוטה אחריו כלקמן
בשמעתי: רבא אמר. אפילו לרבי אלעזר נמי אחיא דלא תימא
כו': ותימי משואל. שחייבו הכתוב באונסין כביביל שכל הנאה
שלו ושולח די נמי כל הנאה שלו: (ד)ומה שואל שדעם בעלים.
שלא בה די לעשות מלאתו חייב באונסין: שומר חנם ושומר
שכר. השולחין די שטעין מלאתו שלא לדעת בעלים לא כ"ש
דחייב שז' באונסיה: למה נאמרה. בשמייהו: חדא לומר לך
שליחות יד אינה צריכה חסרון: ואידך. האמורה בשומר שכר:
שלא תאמר דיו לנכ כו'. אס לא נאמרה בשכר שומרין ולמה
משואל היימי אומר דיו לשליחות יד דשומרין שזא מדין שואל להיות
נכדון: מה שואל. אס בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין
ששלחו די אס בעליו עמו יפטר כתב קרא יתירא לחייבו אפילו
בנעלים וגלי רחמנא בחדא והוא הדין בצולוה: לשבוטה. והכי
קאמר אס לא ימלא כמה שאמר שנגנבה אלא הוא גנבה והוא
כבר נקרב אל הדיין לשבוטה ושבע לשקר ואח"כ בזה עדים
אשר ירשיעון הדיין ישלם כפל: אסא אומר. קריבה לשבוטה
זה אינו אלא קריבה לדין שמשעה שטען בז"ד גנבה אע"פ
שלא נשבע ישלם כפל אס בזה עדים: נאמר שליחות יד למטה.
אלל שומר שכר שבוטה ה' תהיה בין שניהם אס לא שלא:
ונאמר שליחות יד למעלה. ונקרב בעל הבית אל האלהים אס
לא שלא: אף כן לשבוטה. למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת
גנב אלא לאחר שבוטה וגם למדנו שפטר מגנבה ואכדה בשבוטה:

מתני'
משואל דאינה צריכה חסרון דמנעתי משיכה חייב באונסיה אע"ג דלא נשתמש כדאמר בפ' השואל [לקמן דף ג:]. גבי שואל
קורדוס מחבירו כ"ש שומרין שמוספין להשתמש שלא מדעת בעלים שחייבים וי"ל בשואל דין הוא כיון דמוספין לטעה בעלים שחייב
כאילו נשתמש בה שלא כן שאלה ולאו לאוקמה בליתא אלל שלא לדעת אינו חשד כאילו כבר נשתמש בעליו לטעה לנדה לנכד לנכך
לא ילפינן משואל אלא משיכה שיש בה חסרון: **חדא** דר"י ורדא אברתגיא. ולמ"ד נמי אינה צריכה חסרון דלרבי תרתייהו
יליף שפיר ג"ש לדמתיא לפי שיש כל כך חיותו בזה כמו בזה אס לא שלא ידו במלאת רעהו:

מסורת הש"ס

א [לקמן דף ב"ק מ:].
ב [ב"ק ג:]. א [שמות כג:].
ג [ד' רש"ל מ"ו, ט] מהרי"ם.
ד [ז' תש"ב כ"א, ו]. רי"ם.
ה [מהרי"ם].

תורה אור השלם
1 אם לא יקרא הנגב
ונקרב בעל הבית אל
האלהים אם לא שלח
ידו במלאכת רעהו
שמות כב 1

הגהות הב"ח
(ב) נ"י אמת היא משום
לפיכא: (ג) אם דרשלא
זכ 7:

מוסף רש"י
ונקרב וגו' לשיבוטה.
שפין שטען ונגב מכת
האס ישבע שנגנבה ויפטר
ב"ק ג: א או אינו
אלא לדין. לפיכך.
דשומר חנם שטען נגנבה
חנם דהאי קרא בשומר
חנם כתיב דלחמיהו
כשואל (ו.ט). קריבא בלא
שבוטה עדיפא מכפילא
בשבוטה. דכפל אינו
בשומרין עד שיבעט לשקר
שנגנבה הימנו. ואח"כ בלא
עדים. הלכך קנאה משום
שבוטה הוא דנקיטי רחמנא
(ו.ט).